

LAKIVALIOKUNTA

Lausunto 11/1996 vp

Valtioneuvoston selvitys E 60/1996 vp

Yhteisöpetossopimuksen II pöytäkirja

Suurelle valiokunnalle

Johdanto

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä syyskuuta 1996 lähettänyt lakivaliokunnalle lausuntoa varten valtioneuvoston selvityksen E 60/1996 vp ehdotuksesta Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyväksi toiseksi pöytäkirjaksi.

Asiantuntija

Valiokunnassa on ollut kuultavana lainsäädäntöneuvos Jarmo Littunen oikeusministeriöstä.

Valtioneuvoston selvitys

Pöytäkirjaehdotus

Valtioneuvoston selvitys sisältää Euroopan unionin puheenjohtajiston K. 3 artiklaan perustuvan ehdotuksen Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyväksi toiseksi pöytäkirjaksi.

Pöytäkirja on yksi kolmesta asiakirjasta, joilla täydennetään Suomen 26.7.1995 allekirjoittamaa sopimusta Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta. Pöytäkirjan päätarkoituksena on ulottaa oikeushenkilöiden rangaistusvastuu yhteisöpetoksiin kaikissa jäsenmaissa. Toisena päätavoitteena on mahdollisuuksien mukaan helpottaa yhteisöpetosten rikosoikeudellista selvittelyä erityisesti niissä tapauksissa, joissa petokset tavalla tai toisella ulottuvat usean jäsenmaan alueelle.

Pöytäkirjassa petoksen käsite on määritelty käyttämällä jo hyväksyttyä pääsopimusta hyväksi. Lisäksi pöytäkirjassa on määritelty oikeushenkilön käsite. Jäsenmaat veloitetaan varmistamaan, että oikeushenkilö voidaan erilaisissa tilanteissa saattaa vastuuseen pöytäkirjassa tarkoitettusta rikoksesta.

Ehdotuksen mukaan käytössä tulisi olla seuraavat sanktiot: sakko, julkisten avustusten saantioikeuden menettäminen, pysyvä tai väliaikainen liiketoimintakielto, oikeudelliseen valvontaan asettaminen sekä lakkauttaminen. Jäsenvaltio voi kuitenkin ilmoittaa, ettei se sovelta tai soveltaa vain rajoitetusti muita seuraamuksia kuin sakkoa ja julkisten avustusten saantioikeuden menettämistä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvia tekoja vastaan suuntautuva työ on Suomenkin etujen mukaista. Oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottaminen yhteisöpetoksiin on tarpeellista. Suomessa ei kuitenkaan ole syytä ottaa käyttöön uusia oikeushenkilöihin kohdistuvia seuraamuksia.

Suomessa on vuoden 1995 syyskuun alusta lähtien ollut voimassa oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskeva säännöstö, joka olennaisilta osiltaan vastaa toiseen pöytäkirjaan luonnosteltuja vaatimuksia. Oikeushenkilölle tuomittavana seuraamuksena voidaan kuitenkin käyttää ainoastaan sakkorangaistusta. Tässä vaiheessa näyttää siltä, ettei pöytäkirjan hyväksymisen johdosta Suomen lainsäädäntöön tarvitse tehdä merkittäviä muutoksia.

Valiokunnan kannanotot

Perustelut

Valiokunnan saaman suullisen selvityksen mukaan pöytäkirjan valmistelun aikana alkupeleistä ehdotusta oikeushenkilölle tuomittavista rangaistuksista on supistettu. Ainoa pakollinen sanktio olisi yhteisölle tuomittava sakkorangaistus. Tässä muodossa ehdotus vastaa nykyistä kansallista seuraamusjärjestelmäämme.

Valiokunta pitää perusteltuna Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisen tehos-

tamista myös rikosoikeudellisin keinoin. Nykyistä tehokkaammalla valvonta- ja seuraamusjärjestelmällä voidaan säästää yhteisön varoja sekä vähentää rikollisen toiminnan kielteisiä vaikutuksia, esimerkiksi kilpailua vääristävää vaikutusta.

Valiokunta katsoo, että yhteisöjen varoihin kohdistuvia väärinkäytöksiä on torjuttava ensisijaisesti yhteisöoikeuteen kuuluvien säännöksiin ja hallinnollisin keinoin sekä vasta toissijaisesti unionin III pilariin kuuluvien rikosoikeudellisin

menettelyin. Varojen käyttöä on ohjattava muun muassa selkeyttämällä avustusten hakumenettelyä, myöntämistä ja käyttöä koskevia säännöksiä, neuvomalla avustusten hakijoita ja käyttäjiä sekä luomalla tehokas valvontajärjestelmä.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta kunnioittaen ilmoittaa

yhtyvänsä valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Henrik Lax /r, varapuheenjohtaja Matti Vähänäkki /sd ja jäsenet Sulo Aittoniemi /kesk, Juha Karpio /kok,

Anne Knaapi /kok, Pekka Kuosmanen /kok, Annika Lapintie /vas, Kari Myllyniemi /kesk, Reino Ojala /sd, Heikki Rinne /sd, Sade Tahvanainen /sd ja Jukka Tarkka /nuors.
